

PEDAGOŠKA PSIHOLOGIJA

izpit

Vprašanja

1. Pojmovanje in področja pedagoške psihologije
2. Glavni poudarki razvoja osebnosti iz psihosocialnega vidika (po Eriksonu)
3. Stopnje verovanja
4. Učenje s pomočjo prilagajanja (dojenček)
5. Igra v službi učenja (rano otroštvo in predšolsko obdobje)
6. Učenje jezika (govora) v predoperacionalnem obdobju
7. Razvoj mišljenja v predoperacionalnem obdobju
8. Značilnosti latentnega obdobja
9. Kognitivne sposobnosti v latentnem obdobju
10. Priljubljenost v obdobju šolarja
11. Stopnje prijateljstva v obdobju šolarja
12. Psihološke značilnosti moralne vzgoje v obdobju šolarja
13. Proces individualizacije v obdobju mladostniškega dozorevanja
14. Stopnje mladostniškega odraščanja
15. Kognitivne značilnosti mladostništva
16. Emocionalne značilnosti mladostništva ter vzgoja za partnerstvo in odgovorno spolnost
17. Splošne značilnosti razvojne psihologije odraslih in telesne spremembe v obdobjih odraslosti
18. Kognitivne spremembe in sposobnosti v obdobjih odraslosti
19. Stopnje zavesti glede na intenzivnost možganskega delovanja
20. Inteligentnost
21. Stopnje zavesti glede na rast inteligentnostne identitete
22. Neracionalno premagovanje občutkov strahu
23. Spominjanje in pozabljanje
24. Motivacija (A. Woolfolk, 318-329)
25. Psihološke opredelitve učenja in aktivno učenje (B. Marentič Požarnik, 10-13)
26. Možganski polobli in učenje
27. Sestavine ustvarjalnega mišljenja
28. Izkusveno učenje
29. Vrste učne motivacije
30. Samopodoba in pomen čustev za učenje
31. Razredno in šolsko (veroučno) ozračje (klima)
32. Učenci s posebnimi potrebami
33. Preverjanje in ocenjevanje

Kazalo

Vprašanja.....	3
Kazalo.....	4
1. Poimovanje in področja pedagoške psihologije.....	5
2. Glavni poudarki razvoja osebnosti iz psiho socialnega vidika (po Eriksonu).....	6
3. Stopnje verovanja.....	7
4. Učenje s pomočjo prilagajanja (dojenček).....	7
5. Igra v službi učenja (rano otroštvo in predšolsko obdobje).....	7
6. Učenje jezika (govora) v predoperacionalnem obdobju.....	8
7. Razvoj mišljenja v predoperacionalnem obdobju.....	8
8. Značilnosti latentnega obdobja.....	9
9. Kognitivne sposobnosti v latentnem obdobju.....	9
10. Priljubljenost v obdobju šolarja.....	10
11. Stopnje prijateljstva v obdobju šolarja.....	11
12. Psihološke značilnosti moralne vzgoje v obdobju šolarja.....	11
13. Proces individualizacije v obdobju mladostniškega dozorevanja.....	11
14. Stopnje mladostniškega odraščanja.....	12
14.1. Pred-puberteta ali pred-adolescenca.....	12
14.2. Zgodnja puberteta ali zgodnja adolescenca.....	12
14.3. Pozna puberteta ali pozna adolescenca.....	12
14.4. Po-adolescenca.....	13
15. Kognitivne značilnosti mladostništva.....	13
16. Emocionalne značilnosti mladostništva ter	13
16.1. Vzgoja za partnerstvo in odgovorno spolnost.....	13
17. Splošne značilnosti razvojne psihologije odraslih in telesne spremembe v obdobjih odraslosti.....	14
18. Kognitivne spremembe in sposobnosti v obdobjih odraslosti	15
19. Stopnje zavesti glede na intenzivnost možganskega delovanja.....	15
20. Inteligentnost.....	16
21. Stopnje zavesti glede na rast inteligentnostne identitete.....	16
22. Neracionalno premagovanje občutkov strahu.....	18
23. Spominjanje in pozabljanje.....	18
24. Motivacija (A. Woolfolk, 318-329).....	19
25. Psihološke opredelitve učenja in aktivno učenje (B. Marentič Požarnik, 10-13).....	19
26. Možganski polobli in učenje.....	19
27. Sestavine ustvarjalnega mišljenja.....	19
28. Izkusveno učenje.....	20
29. Vrste učne motivacije.....	20
30. Samo-podoba in pomen čustev za učenje.....	20
31. Razredno in šolsko (veroučno) ozračje (klima).....	20
32. Učenci s posebnimi potrebami.....	21
33. Preverjanje in ocenjevanje.....	21

1. Pojmovanje in področja pedagoške psihologije

V 19. in 20. stoletju pedagoška psihologija kot preučevanje in refleksija vzgojnega prostora dobi vse večjo veljavo. Velik pomen pri tem ima obdobje ustanavljanja šol. William James (1842-1910) relativira psihologijo kot iskanje receptov za vzgojo in učenje.

V 20. stoletju se najprej na ameriškem in britanskem področju, nato pa tudi v Evropi vse bolj povezujeta **razvojna** psihologija in **pedagoška** psihologija. Razvojna psihologija v inštitucijah, ki so nosilke in oblikovalke vzgojnih prostorov, predvsem v začetku durge polovice 20. stol. dobiva vse bolj relevantno vlogo pri oblikovanju otrokovega življenjskega področja, ki s tem vse bolj postaja učni in vzgojni prostor.

Pedagoško psihologijo nekateri obravnavajo kot področje psihologije, po večini pa kot »vezni člen« med pedagogiko in psihologijo. Vsekakor lahko v njej odkrijemo najmanj tri namene in poudarke, ki predvsem pod vidikom njene uporabnosti osmišljajo njeno upoštevanje:

- a) Pedagoška psihologija je »poenostavljena splošna psihologija«, namenjena praktični uporabi za izboljševanje učnih in vzgojnih pogojev. Kot »delne« panoge so tu pomembne predvsem psihologija učenja, socialna psihologija, razvojna psihologija in psihologija osebnosti.
- b) Pedagoška psihologija se ukvarja predvsem z načini, kako lahko posamezne psihološke teorije najbolj učinkovito uporabimo v pedagoški praksi. Tudi ta pogled na pedagoško psihologijo postavlja v ospredje izsledke psihologije, predvsem tiste, ki spodbujajo spominske in inteligenčne sposobnosti. Pomembno mesto zavzemajo inteligenčni testi, prav tako pa tudi raziskovanje medsebojnega prepletanja psiholoških in pedagoških učinkov posameznih vzgojnih stilov, družinske vzgoje, učnih in vzgojnih metod, ocenjevanja.
- c) Pedagoška psihologija je sistematizacija in teoretično poglobljanje pedagoške prakse. Pod tem vidikom se pedagoška psihologija ukvarja z zaznavanjem in »artikuliranjem« vzgojnih in učnih »problemov« in »situacij«, kar šele omogoča iskanje korektur in izboljšav. Pedagoška psihologija skrbi za evaluacijo pedagoške prakse.

Pri vseh treh vidikih pedagoška psihologija uporablja predvsem metode opazovanja, spraševanja in testov.

Če pri vzgojnih procesih intenziviramo tudi versko in religiozno razsežnost, potem pedagoška psihologija vidi svojo vlogo tudi v odkrivanju in uporabi psiholoških spoznanj, ki podpirajo, spodbujajo in po možnosti optimirajo etično-religiozno socializacijo ter z njo povezane vzgojne, učne in poučevalne procese.

Odkrivanje, sistematiziranje in usmerjanje psiholoških ozadij notranje in dialoške zbranosti, temeljnega zaupanja, pozitivne življenjske perspektive, prosocialne senzibilnosti in dialoške odprtosti sestavljajo pomemben del pedagoške psihologije.

2. Glavni poudarki razvoja osebnosti iz psiho socialnega vidika (po Eriksonu)

Psihosocialna razvojna teorija (Erik H. Erikson) Freudovo interpretacijo odnosov do človekovih libidnih objektov prepoznava kot zaporedje socialnih interakcij ki so značilne za posamezen razvojne stopnje.

Interakcija med psihoseksualnimi in socialnimi faktorji na vsaki stopnji razvoja oblikujejo specifično obnašanje kake osebe.

Erikson opisuje osem razvojnih stopenj osebnosti, ki se raztezajo skozi vse življenje:

1. Prazaupanje ~ pra-nezaupanje (pradvom) – oralno senzorična stopnja:

V prvem letu si otrok oblikuje prazaupanje na podlagi skrbnih odnosov s strani primarnih oseb, zlasti staršev. Konsistentno in kontinuirano zadovoljevanje otrokovih fizičnih potreb (hrana, toplota, itd.) v otroku prebuja temeljno zaupanje v socialno okolje, kar ga pozneje podpira pri krepitvi samozaupanja.

2. Avtonomija: sram in obup

Na tej stopnji otrok začuti prvega delnega obvladovanja svojega telesa, kar mu daje občutek določene avtonomnosti. Po Eriksonu ni dobro, če je otrok na tej stopnji deležen permissivne vzgoje, ki bi mu vse dovoljevala, marveč je dobrodošla v napredovanje usmerjena motivacijska podpora, ki osmišlja njegovo prizadevanje k večji avtonomnosti oz. samostojnosti.

3. Inicijativnost ~ občutki grešnosti in potreba po samo obsojanju

Na tretji stopnji (Freud jo imenuje falčno obdobje) si otrok prisvaja svoj bližnji svet. Pri tem se zgodi, da kakšen ljubljeni objekt tudi uniči. Če je primarna oseba (zlasti mati) zaradi tega prizadeta in otroku zavrača naklonjenost ali če v tem obdobju mati od otroka pričakuje več, kot je sposoben in ga zaradi neuspeha zavrača, otrok dobi občutek krivde

4. Ustvarjalnost in pridnost ~ občutek manjvrednosti

Na latentni stopnji si otrok prisvaja sposobnosti, ki presegajo ožji družinski prostor. Uči se brati, pisati in računati. S tem se zanima, kako stvari izgledajo in funkcionirajo, kar pomeni, da si prisvaja pravila, organiziranost in sistemskost kulturnega področja.

5. Identiteta ~ zmešnjava (difuzija) vlog

Z začetkom pubertete in z njo povezanimi biološkimi, psihičnimi in socialnimi spremembami je postavljena otrokova doseganja samo podoba pred nove izzive in naloge. Gre za prevrednotenje in razširitev, v večini primerov pa kar za temeljito ponovno oblikovanje identitete. Tako lahko govorimo o novi poklicni, spolni, socialni identiteti in s tem v integrativnih procesih omenjenih področij o novi osebni identiteti.

6. Intimnost ~ izolacija (izoliranost)

Na stopnji zgodnje odraslosti je človek na podlagi identitete, izoblikovane v puberteti in adolescenci, sposoben stopiti v trajni odnos z identiteto druge osebe. Gre za sposobnost sklepanja kompromisov ter vzajemnega predelovanja in oblikovanja skupnega življenja. Tako vstopanje v partnerske odnose, v katerih se oblikuje sinteza dveh identitet, partnerja kljub morebitnemu kompromisnemu popuščanju ustvarjata skupni življenjski prostor in vrednotni sistem, ki je kvalitetnejši od matematičnega seštevanja posameznih elementov.

Prav kvaliteta sinteze dveh različnih osebnih identitet omogoča partnerjema ustvarjanje trajnega intimnega življenjskega prostora.

7. Generalizacija ~ stagnacija

Oseba, ki je našla svojo identiteto in jo dopolnjevala v obdobju intimne delitve, teži na stopnji odraslosti k temu, da kot oseba postane rodovitna v širšem pomenu besede. Erikson opisuje generativnost kot željo oz. tendenco odrasle osebe k posredovanju življenja, spretnosti, spoznanj, dejanj in drugih (tudi materialnih) vrednot drugim.

8. Osebna integracija: obup

Na pragu staranja se človek intenzivneje kot prej sooča s telesno in socialno deficitarnostjo življenja, zato je na tej stopnji izrazito izžvan, da ob pogledu na preteklost integrira svoj jaz v celovito kompozicijo življenja

3. Stopnje verovanja

- Prvotna vera (dojenčkovo obdobje)
- Intuitivno – projekcijska vera (obdobje otroštva)
- Dobesedna mitična vera (obdobje prvih šolskih let)
- Sintetično-konvencionalna vera (obdobje mladih let)
- Individualizirana vera (zgodnja odrasla doba)
- Združujoča – utrjujoča vera (obdobje srednjih let)
- Vseobsegajoča univerzalna vera (obdobje srednjih let in kasneje)

4. Učenje s pomočjo prilagajanja (dojenček)

Rojstvo pomeni vsekakor določne šok za otroka, saj se potem v času življenja navadno ne doživlja več tako in močnih sprememb. To zlasti poudarjajo nekateri psihoanalitični vidiki razvojne psihologije.

Med učenjem s pomočjo prilagajanja spadajo tudi nekateri refleksi, ki jih dojenček oz. otrok nadpovprečno obvlada:

- Refleks prijemanja
- Refleks koraka
- Refleks potapljanja

5. Igra v službi učenja (rano otroštvo in predšolsko obdobje)

Igra je eden o prvih učnih procesov, ki ustreza sodobnim metodam celostnega učenja, saj nagovarja, srce, roko in razum. Pri tem igra seveda ni le pasivno sprejemanje, ampak aktivna udeležba, kjer je otrok avtor vsebine, režiser in glavni igralec.

Stopnje in značilnosti igre:

- Odrivanje (veselje do igre)

- Spoznavanje – kaj dela ta predmet/igrača
- Zaupanje – otrok ima raje predmete/igračke, ki niso nevarne in ne bolijo
- Funkcija predmeta – otrok preizkuša kaj zmore posamezen predmet
- Spoznanje – vse kar hočem

6. Učenje jezika (govora) v predoperacionalnem obdobju

O učenju govora in jezika obstaja več teorij. Skinner poudarja, da otrok v določenem trenutku slučajno izgovori besedo oz. glasovno skupino, ko pa jo odrasli ponavljajo ali otroka kako drugače motivirajo, otrok spozna njen komunikativni pomen ter jo tudi sam prične ponavljati in dopolnjevati.

Poznamo tri stopnje učenja govora in jezika

- Fonem – glas je nosilec pomena
- Morfem – povezovanje glasov v smiselno enoto
- Semantika – odkrivanje pomena glasov, zlogov in besed

Nekaj komunikativnih značilnosti pri učenju govora in jezika

- Tri do štiri leta – učenci že odkrivajo pomen okoliščin komuniciranja
- Učenje dialoga – poslušanje in odgovor
- Gestikuliranje – pomoč pri komunikaciji
- Optimalni obdobja za učenje tujih jezikov med 8. in 10. ter 12. in 15. letom

7. Razvoj mišljenja v predoperacionalnem obdobju

- **Klasificirano mišljenje**

Menjavanje klasifikacij, predšolski otroci lahko uporabljajo le eno logiko ali pravilo. Sposobnost opažanja enostavnih in enovitih razlik.

- **Egocentričnost**

Od vidnega, k nevidnemu, od jaza k ti-ju. Odkrivanje svojega življenjskega prostora v odnosu do odraslih (metanje predmetov, trma). Primer »ogledala« (že od 2. leta naprej) pomeni odkrivanje svojih značilnosti v ogledalu – znamenja. Odkrivanje (identifikacijo) spola, najprej obleka in navade, šele nato anatomija. Odkrivanje samega sebe (svoje osebnosti)

- **Spomin in predelava informacij**

Otroci lažje primerjajo v enakih okoliščinah. Imajo težave pri razumevanju pojmov in besed. Mlajši otroci opazujejo bolj podrobno in nepregledno, težko primerjajo, starejši bolj pregledno in ciljno ter lažje primerjajo, pogosto pa ne opazijo podrobnosti. Mlajši reagirajo impulzivno in spontano, starejši bolj premišljeno in manj »preskakujejo« miselna in doživljajska področja. Mlajši otroci si bolje zapomnijo doživete podrobnosti, starejši pa vsebine, ki so se jih načrtno naučili; starejši predvsem s pomočjo šole odkrivajo pomen spominske strategije in se zapomnijo pomembne vsebine. Šola ima pomembno vlogo pri učenju in vaji spomina – le »življenjske« vsebine si zapomnijo tudi »nešolani« otroci.

8. Značilnosti latentnega obdobja

Med petim in sedmim letom življenja začnejo v evropskih družbah otroci hoditi v šolo. S tem stopijo otroci v novo življenjsko obdobje, ki se nadaljuje bolj ali manj do konca njihovega življenja.

Delo, dolžnosti in obveznosti so dejavnosti, ki jih sprejmejo s prvo potjo v šolo in postanejo nato sestavni del njihovega življenja. Tega se navadno bolj zavedajo starši in učitelji, zato te dogodke spremljajo bolj dramatično, včasih tudi z določeno mero strahu.

Za otroke je bolje, da vse poteka bolj mirno in »igrivo«. Tudi dolžnosti lahko predstavimo otrokom kot »priložnosti«, ki jim odpirajo novo perspektivo. Tako se otroci nepreslijeno vživljajo v novo okolje in nove vloge. Prva učiteljica in prvi katehet igrata v tem pogledu posebno pomembno vlogo. Od njiju je v veliki meri odvisna prihodnost posameznega otroka.

Poleg očitnih telesnih sprememb se v tem obdobju otrok privaja na **logično mišljenje**. V prostor logičnega mišljenja in predvsem odnosa do staršev otrok postavlja tudi svoj moralni razvoj.

V tem obdobju poteka **emocionalni razvoj**, otrok brez večjih konfliktov in napetosti. Neprimerno bolj dramatično potekajo otrokove kognitivne dejavnosti.

9. Kognitivne sposobnosti v latentnem obdobju

Z vstopom v šolsko obdobje in prehodom v operativno mišljenje otroci na kognitivnem področju delajo velike korake. To sicer ne pomeni, da otroci že prej niso imeli določenih kognitivnih sposobnosti.¹

Tudi prej so se otroci lahko določene stvari naučili, še posebno, če so jih starši ali učitelji trenirali. Prav tako so morda obvladali kake sposobnosti, ki jih večna vrstnikov še ni, toda tu ne gre za ciljno naučene in pogosto ne dojete navade.

Kognitivne sposobnosti se z vstopom v šolsko obdobje pričnejo sicer hitreje razvijati, vendar so še kar nekaj časa v začetnem stadiju. To pomeni, da se kognitivne sposobnosti ne odpirajo na enkrat, ampak potrebujejo tudi dolge in pogosto naporene učne procese, ki se lahko zavlečejo tja do odraslih obdobji.

Kognitivna sposobnost se razvije v petih stopnjah:

- Osnovna pravila logičnega mišljenja
- Presojanje lastnih zmožnosti in sposobnosti
- Problemski pristop in iskanje strategij
- Sprejemanje nalog
- Prepoznavanje in sprejemanje samega sebe v konkretnih življenjskih okoliščinah

---

¹ Kognitivno pomeni spoznavno, torej govorimo o spoznavnim možnostih.

10. Priljubljenost v obdobju šolarja

Šolarjev življenjski prostor sestavljajo predvsem starši, učitelji in sošolci. V tem prostoru si šolar postavlja cilje, sprejema in opravlja naloge, išče priložnosti in strategije, se trudi in motivira. Prav od načina, kako se doživlja in sprejema v konkretnih življenjskih okoliščinah, sta v veliki meri odvisna tudi način in kvaliteta opravljanja nalog, postavljanja in uresničevanja ciljev, s tem pa tudi uresničevanja in uveljavljanja samega sebe.

Predvsem v šolskem obdobju, ko otroci oblikujejo svojo kognicijo, ki vpliva tudi na socialno in moralno področje, se ti radi primerjajo med seboj in svojo uspešnost, s tem pa tudi svoje umeščanje, dojetanje in samosprejetanje presojujejo z ozirom na (ne)uspešnost svojih sošolcev. Na podlagi teh primerjav, si izoblikujejo svojo samopodobo.

Predvsem za otroka, ki pogosto dosega v primerjavi s sošolci slabše kognitivne rezultate, so pomembne spodbudne in konstruktivne reakcije odraslih, predvsem učiteljev in staršev. Taki otroci se namreč pogosto, pravzaprav pred vsako zahtevno nalogo približujejo vprašljivemu izhodiščnemu vprašanju, »ali bom jaz to zmogetl«.

Prve izkušnje priljubljenosti otroci prinesejo v šolo že iz vrtcev in drugih igrišč. Ta proces se v šoli nadaljuje in predvsem ustali. Če je pri igri priljubljenost neredko odvisna tudi od atraktivnosti igrač posameznega otroka in seveda tudi od njegove pripravljenosti te igrače deliti z vrstniki, potem ugotavljamo, da v šoli prihaja na tem področju do korenitih sprememb.

Otroci, ki znajo poslušati in spraševati, ki znajo deliti in pomagati, so neprimerno bolj priljubljeni kot nepristopni in »važni« otroci. Otroci, ki jim je v šolskem obdobju »zaupana« glavna vloga, so neprimerno bolj priljubljeni od tistih, ki si glavno besedo priborijo.

Poleg **empatije**, ki je za otroka izredno zahteven proces in je najbolj odvisna od vzgoje v družini, pri priljubljenosti pomembno vlogo igrajo tudi mnogi drugi dejavniki:

- otrokov izgled
- njegove sposobnosti
- problematični otroci

Ne glede na vzroke nepriljubljenosti taki otroci po navadi reagirajo na dva načina:

- počasi se začnejo zapirati v svojo izoliranost
- ali postanejo agresivni.

Neprijubljenost v šolskem obdobju, ko si otroci prav posebej oblikujejo svoje odnose do vrstnikov in s tem svoj socialno držo, ima lahko tudi tragične posledice kot so npr. zapuščanje šole v kasnejšem obdobju, brezbržno in apatično obnašanje, kriminal.

Če nepriljubljenost posameznih otrok pravočasno odkrijemo – vsaj pred desetimi letom – jo v veliki meri lahko »ozdravimo«

11. Stopnje prijateljstva v obdobju šolarja

1. **Igrača** je otrokov prvi prijatelj. Z njim komunicira kot s prijatelji.
2. **Vrstniki**, ki živijo v neposredni soseščini in s katerimi se igra.
3. Prva **šolska prijateljstva** so pogosto povezana s skupnimi interesi. Boljši prijatelji so tisti, s katerimi – predvsem v igri – otroci bolje harmonizirajo. Če nastopijo konflikti v harmonizaciji, je konec prijateljstva. Prijatelj mora ustrezati otrokovim interesom.
4. Prijateljstvo na principu **daj-dam** med 6. in 8. letom starosti.
5. **Zaupni prijatelj**, čeprav so ta prijateljstva še sorazmerno kratka in spremenljiva je pomembno za soočanje z različnimi konfliktnimi situacijami.
6. **Prijatelj po podobnosti** – v šolskem obdobju. Tisto kar je skupno, v tem primeru povezuje. Gre namreč za izzive, v katerih se otroci pogosto počutijo negotove. Prepričani so, da jih lahko razume le nekdo, ki je v podobnem položaju.

12. Psihološke značilnosti moralne vzgoje v obdobju šolarja

Temeljno moralno držo otrokom oblikujejo starši, najprej s svojim načinom moralnega presojanja in življenja, delno pa tudi z nasveti. Tradicija ima pri tem odločilen pomen. To ne pomeni, da otroci tradicijo enostavno podedujejo in jo nato posnemajo, ampak da tradicija vpliva na njihovo moralno držo in njihove moralne odločitve.

Poleg tega vpliva na moralno držo okolje, pogosto tudi naključna doživetja in izzivi moralnega odločanja, nemalo pa tudi neposredna moralna vzgoja s strani drugih vzgojiteljev in tudi vrstnikov.

Še daleč v šolsko obdobje otrok ravna izključno po pravilih **zunanje morale**, ko je prepričan, da so pravila, ki jih postavljajo in zapovedujejo absolutno veljavna in nesprejemljiva.

Šele v desetem in enajstem letu otroci ugotovijo, da se določena pravila lahko tudi spremenijo, če se s tem **vs**i strinjajo. Tako si počasi oblikujejo **avtonomno moralno**.

13. Proces individualizacije v obdobju mladostniškega dozorevanja

Ko razmišljamo o odnosu mladega človeka do sveta odraslih, predvsem do staršev, potem seveda ni najbolj pomembno, kako ta konflikt vidimo odrasli, ampak kako ga vidi mladostnik sam. Gre za poskus, da bi odkrili mladostnikov pogled na njegov življenjski prostor. Pri vživljanju v mladostnika moramo biti dovolj odprti in senzibilni, da bomo lahko njegov način doživljanja sebe in sveta resnično odkrivali, čeprav z odraslimi očmi.

Prav vživljanje v mladostnika nas bo približalo spoznanju, da gre dejansko za neprimerno globlji konflikt in da so porušeni odnosi do vzgojiteljev rezultat globljega

dogajanja v mladem človeku in posledica konflikta, ki ga ima mlad človek najprej sam s seboj.

Gre za proces individualizacije, ki predvsem v mladosti povzroča veliko napetost na eni strani med željo po samostojnosti, na drugi pa po pripadnosti. Individualizacija, ki je življenjski proces, dokončno preseže napetost med »samostojnostjo in pripadnostjo« in s tem vse vrste konfliktov v spoznanju, da sem najbolj samostojen takrat, ko najbolj pripadam (ko se najbolj podarjam) sočloveku in Bogu.

Čeprav gre za čisto preprosto »resnico življenja« gre vendarle za dramo, ki jo vsak človek doživlja enkratno in neponovljivo. Nihče je ne more zaigrati namesto mene, nihče me ne more naučiti igrati. Lahko pa igra skupaj z menoj vsak, ki me sprejema za režiserja. Bolj kot nauke in nasvete potrebuje mladina sopotnike, ki so se pripravljene spustiti v »igro« z njimi.

14. Stopnje mladostniškega odraščanja

14.1. Pred-puberteta ali pred-adolescenca

Kljub nekaterim telesnim spremembam otroci tega obdobja ne doživljajo konfliktno. Tu se otroci »prilizujejo« svojim staršem in naznanjajo svojo slovo. Prav želja po priljubljenosti pri starših in vzgojiteljih sporoča, kako se je v njihovi notranjosti začelo nekaj podirati in trgati, kako se izogibljejo konfliktu, ki prihaja

14.2. Zgodnja puberteta ali zgodnja adolescenca

Tu se že vidi telesni vidik – sposobnost razmnoževanja. Telesne spremembe potegnejo za seboj tudi duševne.

Dejansko se človek šele na tej stopnji resnično poslavlja od otroštva. Ker gre pogosto enkratno in dokaz intenzivno spoznanje, mnogi primerjajo puberteto z drugim rojstvom.

To krizno in konfliktno obdobje seveda traja več let. Pubertetniki so ponavadi med 12. do 17. leta življenja.

14.3. Pozna puberteta ali pozna adolescenca

Adolescenca je kot posebno obdobje značilna prav po tem, da mladostniki po končanem telesnem spreminjanju potrebujejo še precej časa da svoje spremembe duševno, predvsem emocionalno prebavijo, sprejmejo in se nato kot novi ljudje začnejo spoprijemati z zakonitostmi in načini sekundarne socializacije.

Pozna adolescenca je obdobje prebavljanja dogodkov in doživetij iz zgodnje adolescence. Vzgoja je tu zelo zahtevna, ker so v tem obdobju mladi kognitivno in čustveno izredno močni.

14.4. Po-adolescenca

V tem obdobju pogosto prihaja do nepotrebnih napetosti in konfliktov in sicer v obratni logiki kot v pred-puberteti. V pred-puberteti se vzgojitelji bojijo izgubiti »svoje« otroke, v po-adolescenci jih lahko sprejmejo samo kot partnerje. Tega se pa izogibajo.²

15. Kognitivne značilnosti mladostništva

Zgodnji adolescenti so intelektualno in kognitivno izredno sposobni. Sami po sebi niso apatični in so le redko utrujeni. Apatičnost, malodušje in utrujenost so velikokrat načini njihovega izražanja solidarnosti z odraslimi.

Čeprav se zaradi čustvene raztresenosti težko učijo, jih prav učenje pogosto pomiri in jim pomaga reševati vsakdanje življenjske izzive in probleme. Učenje je zaradi starševske posestniške ljubezni eno izmed redkih možnosti dokazovanja.

16. Emocionalne značilnosti mladostništva ter

Mladostniki sicer veliko razmišljajo o življenjskih vprašanjih, vendar kljub temu, da je v njihovih očeh vsak tozadevni odgovor dokončen, svoje odločitve hitro spreminjajo. Pri realnem razmišljanju se pogosto izmikajo nevarnostim in posledicam. Vedno se zatekajo v izjemne okoliščine in so prepričani, da se kaj takega njim ne bo zgodilo.

Kljub temu, da formalno vse negativnosti zavračajo, se pogosto navezujejo na negativne in cinično arogantne idole in jih v mnogočem tudi posnemajo. Ti jih nagovarjajo predvsem zato, ker se z njimi lažje identificirajo. Hkrati pa občudujejo ljudi, ki si prizadevajo za drugačno ravnanje. Zato imajo radi voditelje s pozitivnim pogledom na življenje.

Zgodnji adolescenti prav tako radi razmišljajo in se pogovarjajo o moralnih in socialnih vprašanjih. Taki pogovori velikokrat ostanejo navidezno nedorečeni, vendar so kljub temu nujno potrebni. Zadovoljili jih bodo predvsem tisti odgovori in pogledi, ki bodo drugačni od njihovega na zunaj izraženega prepričanja.

16.1. Vzgoja za partnerstvo in odgovorno spolnost

Otroci se že sorazmerno zgodaj doživljajo in sprejemajo kot spolna bitja. V otroških letih je spolnost bolj predmet zanimanja kot način življenja. Otroci se doživljajo in izražajo kot spolna bitja skoraj izključno skozi vživljanje v posamezne vloge in s pomočjo utečenih navad. Te razlike so v mnogih sodobnih civilizacijah vse bolj zamegljene.

Neprimerno bolj aktivno se začnejo ukvarjati s svojo spolnostjo mladostniki. Pri tem je pomembno pripomniti, da središče spolnosti ni telesno odraščanje, ampak predvsem mentalni, tako kognitivni kot emocionalni razvoj človeka.

Sodobna civilizacijska vzgoja, ki je vsekakor sad krščanskega pojmovanja človeka v veliki meri presega razdvojenost med restriktivni in permisivni pogled na spolnost.

---

² Primer tega obdobja je tipičen »Italijanski sinček« hodi v službo in živi pri mami.

Krščanska antropologija vidi človeka kot celostno, se pravi tudi spolno bitje. V tem pogledu je spolnost ena najbolj pomembnih vrednot, ki pa se lahko uresniči le ob upoštevanju tudi mnogih drugih vrednot in življenjskih področij.

Perspektiva in preseganja vzgojnih konfliktov na področju spolnosti, ki bo še dolgo »nikoli dokončani proces« je v odgovornem in partnerskem spolnem življenju.

Telesna zrelost je eden od predpogojev za zrelo spolno življenje. O zreli spolnosti lahko govorimo šele takrat, ko postane sad konkretnega odnosa. Pri zreli spolnosti se motivacija za spolno aktivnost ne vrti v krogu iskanja lastnega užitka in zadovoljstva, ampak je izzvana in usmerjena k partnerju oz. partnerki. Nezrela spolnost pa se zanima za lastno srečo in užitek.

17. Splošne značilnosti razvojne psihologije odraslih in telesne spremembe v obdobjih odraslosti

Človeštvo postaja vse starejše, saj je po eni strani vse višja življenjska doba, po drugi strani pa so predvsem v industrijsko in ekonomsko razvitem svetu družine vse manj številne. Te spremembe vplivajo tako na psihologijo otrok kot odraslih. Ob tem vse bolj postaja pomembna tudi razvojna psihologija odraslih obdobj. S tem, ko odrasla doba postaja vse daljša, postaja tudi vsem bolj učeča.

Razvojna psihologija ne poudarja skokovitih sprememb, ampak odkriva prehajanje iz enega v drugo življenjsko obdobje. To velja tudi za prehode iz otroštva v mladostništvo in nato v odrasla obdobja. Tudi v odraslem obdobju prepoznavamo prehode in različne poudarke posameznih obdobj:

- rano odraslo obdobje (20-40)
- srednje odraslo obdobje (40-65)
- pozno odraslo obdobje

Splošne značilnosti psihologije odraslih:

- odrasli postajajo vse bolj previdni
- polarizacija spolov, ki je najbolj izrazita v rani odrasli dobi se z leti zbližuje
- omejenosti, tudi bolezen in smrt doživljajo odrasli kot nekaj bolj normalnega in k življenju pripadajočega.
- odrasli se lažje učijo stvari sprejemati, ker so v naprej opozorjeni z predvidenimi dogodki
- v mnogih kulturah so starejši ljudje vse manj priljubljeni in odrinjeni na obrobje

18. Kognitivne spremembe in sposobnosti v obdobjih odraslosti

Delovanje in artikulacijske sposobnosti dosežejo višek med 25. in 35. letom, toda pri 60. letih življenja še ne padejo od povprečje pred 25. letom.

Modrost (znanje, poštenost, prijateljstvo in uravnovešenost) se krepi celo življenje in z leti ne upada. Nekatere kognitivne sposobnosti so v prehodnih obdobjih nekoliko bolj labilne.

Odrasli izbirajo predvsem uporabne informacije, ki jih kar najbolje osmišljajo. Izbiranje informacij in doživetja krojijo trdnost identitete. Za izbiro in predelavo informacij starejši ljudje potrebujejo več časa kot mlajši.

Odrasli se težje učijo pod pritiski strahu in časa. Težko si zapomnijo nepomembne stvari. Potrebujejo veliko spodbud, saj jim spodbude dajejo največ potrebne gotovosti in samozavesti. Dobrodošla me »memotehnika« učenja.

Razlika med učenjem pri starejših in mlajših je le v času. Bistvenih kvalitativnih razlik ni. Za učenje starejši ljudje potrebujejo več truda in volje. Spomin začne popuščati šele po 60. letu življenja, vendar najbolj pogosto zaradi pomanjkanje motivacije.

19. Stopnje zavesti glede na intenzivnost možganskega delovanja

Glede na visokost frekvence možganskega valovanja razlikujemo štiri temeljne stopnje možganskega delovanja, ki pa ne pomenijo kvalitativnih razlik, saj različne stopnje ne delujejo le bolj ali manj aktivno, ampak predvsem na različne načine in na različnih področjih.

BETA STOPNJA

Na tej stopnji delujejo možgani, ko smo pri polni zavesti, v budnem stanju. Ta stopnja omogoča racionalne, analitične in organizirane miselne procese. V tem stanju možgani sprejemajo in posredujejo predvsem kognitivne podatke, o njih razmišljajo in sklepajo.

ALFA STOPNJA

Na tej stopnji delujejo naši možgani takrat, ko smo bolj sproščeni in smo kognitivno nekoliko manj aktivni. Na tej nekoliko nižji frekventni stopnji možganskega valovanja, ko se osvobodimo načrtnega in analitičnega ukvarjanja s problemi, naši možgani delujejo po eni strani bolj »dopustniško« in sproščeno, z manjšo načrtno intenziteto.

THETA STOPNJA

Možganske vibracije so na tej stopnji nižje od drugih dveh, kar omogoča drugačno mentalno in intelektualno delovanje. Tako delujejo naši možgani **pred** trdnim spanjem oz.

pogosto na prvi stopnji spanja ter pred budnim stanjem oz. na četrti stopnji spanja. Tu se nahajamo v svetu mitov, simbolov, arhetipov, metafor, najrazličnejših slikovitih oblik in likov.

DELTA STOPNJA

Frekvenca možganskega delovanja je na tej stopnji najnižja. Gre za mentalno aktivnost med globokim spanjem. To je »jezik« nezavest ali podzavesti, ki se manifestira zlasti v obliki sanj. Preko sanj naša podzavest ali nezavest gradi mostove z našo zavestjo.

20. Inteligentnost

Inteligentnost je sposobnost »čim hitreje in čim bolje reagirati na nove življenjske okoliščine«. To pomeni da hitro in pravilno – tudi glede na smisel – dojemamo, izrazimo in reagiramo na nove okoliščine.

Čim bolj in čim hitreje smo sposobni pravilno reagirati na nove okoliščine, tem bolj smo »inteligentni«, tem bolj smo torej sposobni uporabljati »inteligenco« v smislu »inteligentnosti«, se pravi v smislu sposobnosti, ki na podlagi izziva novih okoliščin »hipoma« in povezujoče animira pred-znanje in izziv v učni proces ter tako pride do najbolj inteligentnih rešitev.

Inteligentnost je tako sposobnost, dojeti in izraziti pomen, odnose in smiselnost novih situacij. Pri tem je pomembno, da pravilna reakcija ni rezultat slučajnosti, tudi ne naučenih ali prirojenih sposobnosti, marveč sad stopnje dojemljivosti novih okoliščin.

Mrežno središče inteligentnosti je v možganih. Za učenje in poučevanje je izredno pomembno, da se zavedamo najmanj dveh različnih načinov sprejemanja in predelovanja informacij.

Medtem ko je leva polovica možganov v svojem delovanju predvsem analitična je desna polovica veliko bolj integrativna, stimulatívna.

21. Stopnje zavesti glede na rast inteligentnostne identitete

Človek na poti svojega življenja lahko bolj ali manj razvije pet stopenj svoje samozavsti. Pravzaprav gre za proces stvariteljske ali vsaj ustvarjalne rasti, pri kateri vsaka naslednja stopnja nosi v sebi vse prejšnje stopnje.

TELESNA ZAVEST

Jaz sem telo. Če je telo zadovoljno, sem zadovoljen tudi jaz.

Dojenček se identificira predvsem na podlagi svojega telesa in telesnih potreb. On najbolj ve zase, ko čuti telesne potrebe. Tudi pozneje, ko raste se razvijejo njegove motorične sposobnosti, ko se uči hoditi in premagovati prostorske ovire, še vedno ostaja njegova telesna zavest najbolj razvita. Telesna zavest je pravzaprav temeljna in nujna za preživetje.

EMOCIONALNA ZAVEST

Jaz sem jaz. Toda kdo sem jaz?

Na tej stopnji se identificiram predvsem preko svojih emocij in emocionalnih potreb – postopno tudi zadovoljitev.

Emocionalna zavest se razvije pri otroku paralelno z govorom. Ko je otrok načrtno sposoben izraziti željo *jaz bi rad*, že razlikuje med svojim telesnim jazom in netelesnim.

MENTALNO ANALITIČNA ZAVEST

Mislím torej sem.

Mentalna zavest ni le kognitivna, saj vključuje celo vrsto psiholoških, kognitivno-intelektualnih in vsestransko konceptualnih sposobnosti in aktivnosti.

Na tej stopnji nas zanimajo tako odnosi kot materialna gotovost, poklic, pa tudi individualni in svetovni problemi. Na tej stopnji se učimo in ukvarjamo z nezadostno preteklostjo, problematično sedanjostjo in s potenciali prihodnosti.

TRANSPERSONALNA ZAVEST

Jaz sem člen (del) sveta (univerzuma).

Ob spoznavanju svojih omejenosti, pa tudi svoje krhkosti človek na tej stopnji začneja relativirati svojo individualnost. Čeprav je začetek tega procesa storjen že ob vstopu v partnersko ali kako drugo obliko skupnostnega življenja, se pravzaprav ta proces prevesi v transparentno obliko zavesti ob zavestnem sprejetju svoje krhkosti in relativnosti.

SPIRITUALNA ZAVEST

Jaz sem nekdo – med vsem, kar biva.

Na tej stopnji smo ljudje predvsem verniki. To je stopnja, ki v mnogo čem bistveno presega zakonitosti samo-zavesti na prejšnjih stopnjah.

Kljub temu je ta stopnja zavesti temeljnega pomena, saj »hrani« vse druge stopnje in nanje vpliva. V odnosu do drugih stopenj zavzema podobno vlogo kot lepota, kultura ali umetnost v našem življenju.

Spiritualna zavest je najbolj sentimentalna in nenasilna, najtežje oprijemljivo ugotovljiva, hkrati pa dejansko prisotna in delujoča na vseh prejšnjih stopnjah. Pravzaprav šele na tej stopnji človek oblikuje svojo dejansko identiteto.

22. Neracionalno premagovanje občutkov strahu

Če človek v stiski ni več sposoben premagovati strahu z racionalnimi metodami, vključuje neracionalne obrambne mehanizme, med katerimi so najbolj pogosti:

- **Sublimacija:** razočaranje nad nedoseženimi dosegljivimi cilji nadomešča človek z družbeno izredno visokimi in kulturno zahtevnimi cilji.
- **Identifikacija:** da bi zmanjšal občutek depresije posameznik včasih začne prevzemati motive kake druge osebe. Človek bolj ali manj uspešno posnema drugo osebo.
- **Potiskanje v podzavest:** v podzavest lahko potiskamo spomine, doživetja in določene navade. S tem, ko jih »pometemo pod preprogo«, jih za nekaj časa lahko ignoriramo in pred morebitnimi posledicami zbežimo.
- **Projekcija:** nevrotični in namišljeni, predvsem moralni strah lahko projeciramo v realnost (v vsaki reakciji vidim znamenja sovraštva)
- **Iskanje nasprotnih reakcij:** strah lahko premagujem z »magičnimi« in nasprotnimi reakcijami. Sovraštvo lahko spremenim v hlinjeno in pretirano pozornost ljubezen.
- **Zaostajanje v razvoju:** zaradi strahu, predvsem v rani otroški dobi se lahko človekov psihični in duševni razvoj preprosto zaustavi in ostane na določeni stopnji fiksiran
- **Regresija:** zaradi kakih travmatičnih doživetij lahko človek pade na kako prejšnjo stopnjo duševnega in psihičnega razvoja. Npr. otrok ponovno začne jecljati in močiti v posteljo
- **Racionalizacija strahu:** strah lahko racionalno utemeljimo. Tako potem posledice lažje prenašamo.
- **Strah in nesmisel:** strah je predvsem pomanjkanje smiselne življenjske vsebine. Zato ga lahko presegamo samo z ustvarjalnostjo in konstruktivnimi življenjskimi odnosi.

23. Spominjanje in pozabljanje

24. Motivacija (A. Woolfolk, 318-329)

Motivacijo ponavadi opredelimo kot notranje stanje, ki zbuja, usmerja in vzdržuje čudenje.

Poznamo **notranjo** in **zunanjo motivacijo**. Motivacija, ki izvira iz dejavnikov, kot so interes ali radovednost imenujemo notranjo motivacijo. Kadar pa otrok naredi nekaj zato, da bi zaslužil oceno ali nagrado se izognil kazni, zadovoljil učitelja ali iz katerega drugega razloga imamo opravka z zunanjo motivacijo.

25. Psihološke opredelitve učenja in aktivno učenje (B. Marentič Požarnik, 10-13)

Učenje je vsaka sprememba v vedenju, informiranosti, znanju, razumevanju, stališčih, spretnostih ali zmožnostih, kije trajna in je ne moremo pripisati fizični rasti ali razvoju podedovanih vedenjskih vzorcev.

Do učenja pride na osnovi izkušenj, ob interakciji (souplivanju) med človekom in njegovim fizikalnim in socialnim okoljem

Aktivno učenje je tisto učenje, ki učenca celostno, miselno in čustveno aktivira. Učenje je uspešnejše, če poteka s samostojnim iskanjem in razmišljanjem s smiselnim dialogom v skupini, s postavljanjem in preizkušanjem hipotez, t.j. učenje, ki človeka miselno in čustveno aktivira, je osebno pomembno in vpeto v resnične življenjske izkušnje.

26. Možganski polobli in učenje

Možganski polovici ne delujeta simetrično, ampak ima vsaka do neke mere specializirano nalogo. Desna je nema, leva pa je govorna.

Učenje najbolje poteka, kadar hemisferi (možganski polovici) povezano delujeta. Pri ženskah delujeta obe hemisferi ves čas nekoliko bolj povezano in usklajeno kot pri moških.

27. Sestavine ustvarjalnega mišljenja

Med cilji šolanja in posameznih predmetov je pogosto omenjeno razvijanje učenčeve ustvarjalnosti.

Sestavine so:

Divergentno mišljenje išče sprejemljivo rešitev za določen problem v različnih smereh, konvergentno pa išče edino pravilno in logično smiselno rešitev.

28. Izkustveno učenje

V najširšem smislu je vsako učenje izkustveno. Izkustveno učenje je tako učenje, ki je v neposrednem stiku z resničnostjo, ki jo preučuje.

Pri izkustvenem učenju igra osrednjo vlogo celovita osebna izkušnja. V pomoč je pri razvijanju lastnosti, kijih bodo ljudje vse bolj potrebovali kot so sposobnosti prožnega prilagajanja novemu, razvijanje osebne avtonomije, občutljivost za sebe in druge, sposobnost komunikacije in sodelovanja, celovitega dožemanja situacije in ustreznega ravnanja.

Sestavine izkustvenega učenja so:

- **Originalnost** je zmožnost iskanja novih redkih, oddaljenih rešitev.
- **Fleksibilnost** je hitro spreminjanje zornega kota oz. vidika reševanja.
- **Fluentnost ali tekočnost in produktivnost** mišljenja zagotavlja sposobnost hitrega produciranja veliko idej, ki iz človeka kar privrejo.
- **Ustvarjalna fantazija** pomaga, da si predstavljamo še nikoli videno

29. Vrste učne motivacije

Glej 24. vprašanje

30. Samo-podoba in pomen čustev za učenje

Učenje je vseskozi prepleteno s čustvi zaskrbljenosti, strahu, jeze na eni strani ter ponosa, veselja, navdušenja, zadovoljstva na drugi strani.

Za uspešno najdenje v današnjem svetu je torej treba spet dati čustvom v vzgoji tisto veljavo, ki so jo zaradi vpliva enostranskega racionalizma zgubili.

Samo-podoba je splet pojmov, predstav, prepričanj o sebi, kot jih vidi oz. zaznava jaz.

31. Razredno in šolsko (veroučno) ozračje (klima)

Za učenje in osebni razvoj se bolj ali manj ugodni medosebni odnosi razvijajo v okviru take ali drugačne klime v razredu in v šoli. Razredna klima zajema odnose med učenci samimi ter učenci in učiteljem, kakor jih vidijo in čutijo udeleženci.

Šolska klima pa vključuje širši spekter odnosov med učitelji, učenci, vodstvom šole in drugimi, ki so na šoli zaposleni.

32. Učenci s posebnimi potrebami

Med učence s posebnimi potrebami štejemo otroke, ki so intelektualno šibkejši, otroke z motnjami zaznavanja, otroke s splošnimi in specifičnimi učnimi težavami, govornimi motnjami, motnjami vedenja in osebnosti, globalno ovirane otroke in tiste, ki morajo dlje časa preživeti v bolnišnici.

33. Preverjanje in ocenjevanje

Izpit ni neka stvar, ki bi bila večini ljudi v kakšen poseben užitek. Večini med nami so nadvse zopni. Vse tisto ponavljanje, učenje in strah so nekako brez prave vrednosti. V izpitnem času so nenadoma ljudje bolni, ali bolehajo, odpornost jim pade, so živčni in napeti. Nasprotno pa se, nenavadno, vreme takrat neverjetno izboljša, sonce sije, toplo je itd.

Še pred desetletji je veljalo, da se človek izuči poklica pod mojstrovim vodstvom. Preden je postal obrtni mojster, je moral prestati vajeniško dobo in se nato še dolga leta učiti in izpopolnjevati v praksi. Izučil se je seveda praktičnih veščin, ki jih je bilo moč vrednotiti po rezultatih njegovega dela. Vsakdo je lahko ocenil ali je kolar naredil dobro kolo in ali je urar spravil uro v tek.

Danes to velja v manjši meri. Na primer, kako vemo, ali nam je mehanik dobro popravil avto ali ne? Ali nam je električar dobro položil napeljavo in ali je zavarovalniški agent res tako zelo poučen o zavarovalnih premijah?

Odgovor je seveda na dlani. Ocenjujemo jih po kvalifikaciji. Do kvalifikacije pa so prišli z uspešno opravljenimi izpiti. Izpisi so postali neizogiben del sodobnega življenja.

Če pogledamo še iz drugega zornega kota. Postavimo se v kožo delodajalca, ki išče sposobnega uslužbenca. Kako bomo izbirali?

Pri nekaterih poklicih je merilo usposobljenosti izdelek. Fotograf nam bo ponavadi pokazal mapo s fotografijami, ki nam bodo povedale, kaj zna. Oblikovalka podobno. Voznik bo svojo spretnost potrdil z vožnjo avtomobila. Manekenka je živa upodobitev svojih delovnih sposobnosti, prevajale se zlahka dokaže z ustnim ali pisnim prevodom. Pri marsikaterem poklicu pa takšno preverjanje ne pride v poštev. Pri medicinski sestri, ali pri kemiku. Tudi računovodje, geodeti, računalniški programerji in številni drugi bi se znašli v resni zagati, ko bi hoteli dokazati svojo vrednost (v omejenem času).

Tako za izbiranje kandidatov potrebujemo bolj objektivno in temeljito merilo. To merilo postavijo izpraševalci, ki z izpitom preverjajo človekovo znanje in sposobnosti na vsaki stopnji napredovanja na izbranem področju. Ko človek doseže določeno raven znanja, sem prestopiti naslednjo stopnjo izobraževanja (dela).

V tem leži eden od mnogih razlogov za izpite. Razkrijejo nam kandidatovo usposobljenost za določeno delo ali položaj.

Pedagoška psihologija – izpit
Ljubljana, junij 2005
Sestavil: Aleš Pečavar

VIR:

Prof. Gerjolj – predavanja
Prof. Gerjolj – skripta
Korherr E.J.; *Pedagoška psihologija za teologe*; Salve 2004
B. Marentič Požarnik; ?
Duncalf B.; *Kako uspešno opraviti vsak izpit*; Mladinska knjiga, 1999

OPOMBE:

V tekstu so možne pomenske in pravopisne napake!